

แนวทางการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567

(Inspection Guideline)

ประเด็นที่ : สาขาการพัฒนาระบบบริการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU)

หัวข้อ การพัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล

ตัวชี้วัด : ร้อยละของจังหวัดผ่านตามเกณฑ์พัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผลที่กำหนด (RDU province)

คำอธิบาย

การขับเคลื่อนการพัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล หรือเรียกว่า RDU province เป็นการพัฒนาระบบยา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพในระดับพื้นที่ให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล ด้วยกรอบแนวคิดการพัฒนาระบบสุขภาพ (six building block plus) โดยรูปแบบการดำเนินการสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่การแผนแม่บทการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายคือการมีชุมชนสุขภาพดี การมีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชาชนทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น และประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถดูแลสุขภาพและมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ รวมทั้งเป็นการนำมติคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้การพัฒนาจังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพในระบบบริการสุขภาพภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล และแก้ปัญหาภายในชุมชน อย่างเป็นระบบและยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนปลอดภัยจากการใช้ยา ใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า มีความรอบรู้ในการใช้ยา และสามารถดูแลสุขภาพตนเองเบื้องต้นเมื่อเจ็บป่วย (ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเอกสารแนบสนุน)

คำนิยาม

- 1. การใช้ยาอย่างสมเหตุผล** หมายถึง การที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ มีความรู้ ทักษะและพฤติกรรม เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้รับยาและใช้ยาได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย ตามข้อบ่งชี้ทางคลินิกและความจำเป็นด้านสุขภาพของแต่ละบุคคล ในขนาดยา วิธีใช้ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยเกิดความคุ้มค่าสูงสุด ทั้งต่อบุคคลและสังคม รวมทั้งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้ยาในการดูแลสุขภาพตนเอง ตามความจำเป็น ลดความเสี่ยงจากยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพกลุ่มเสี่ยง
- 2. ยา** ในที่นี้หมายถึง ยา (รวมถึงวัคซีน) ตามกฎหมายว่าด้วยยา และยาจากสมุนไพรตาม กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตลอดจนวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และยาเสพติดให้โทษ ที่นำมาใช้ทางยา รวมถึงผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มุ่งหมายใช้เป็นยา ครอบคลุมยาสำหรับมนุษย์และยาสำหรับสัตว์
- 3. ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มุ่งหมายใช้เป็นยา** หมายถึง ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่มีการโฆษณาและกล่าวอ้างสรรพคุณมุ่งหมายสำหรับใช้ในการวินิจฉัย บำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วย
- 4. จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU province)** หมายถึง หมายถึง จังหวัด หรือพื้นที่ทางการปกครองใด ๆ ตามกฎหมาย ที่มีอำเภอหรือเขตที่เป็นไปตามเกณฑ์ “อำเภอใช้ยาอย่างสมเหตุผล” (RDU district) อย่างน้อยร้อยละ 50 ของอำเภอ/เขตทั้งหมด
- 5. อำเภอใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU district)** หมายถึง อำเภอที่มีการออกแบบบริหารจัดการและพัฒนาระบบสุขภาพของชุมชน เพื่อการใช้ยาอย่างสมเหตุผล โดยมีการกำหนดนโยบายและมาตรการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการหรือองค์กรระดับอำเภอ และมี RDU Coordinator เป็นผู้ประสานการดำเนินงาน โดยการพัฒนาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาโรงพยาบาลทั้งรัฐและเอกชนให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU hospital) (2) การพัฒนาสถานพยาบาลเอกชนและร้านยาให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU in Private Health Sectors) และ (3) การพัฒนาการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในชุมชน (RDU community, Non Health Sectors) เช่น ร้านชำ โรงเรียน โรงงาน ปศุสัตว์ และภาคเกษตรกรรม เป็นต้น ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในประชาชน รวมถึงการใช้ยาในสัตว์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้

ประชาชนปลอดภัยจากการใช้ยา ใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า มีความรอบรู้ในการใช้ยา และการดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย

ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น

เป้าหมาย	มาตรการที่ดำเนินงานในพื้นที่	แนวทางการตรวจ ติดตาม	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น รอบ 1			
การเตรียมความพร้อมสู่ RDU Province -Input -Process -output	1.สถานการณ์/สภาพปัญหา 2.การระบุและกำหนดอำเภอเป้าหมาย RDU district 3.การจัดทำแผนงานการขับเคลื่อน RDU province 4.สร้าง/พัฒนาเครื่องมือและกลไกที่ใช้ในการดำเนินงาน -RDU Hospital -RDU community -RDU health private sector -RDU literacy 5.การพัฒนาศักยภาพ RDU coordinator 6. กำหนดมาตรฐานในการกำกับติดตาม	1.ข้อมูล GAP analysis RDU province /RDU district 2.ข้อมูลอำเภอเป้าหมาย RDU district 3.แผนงานการขับเคลื่อน RDU province ระดับจังหวัด 4.ทะเบียนและแผนการพัฒนา ศักยภาพ RDU coordinator 5.เครื่องมือและกลไกที่ใช้ในการดำเนินงาน -RDU Hospital -RDU community -RDU health private sector -RDU literacy 6.มาตรในการกำกับติดตาม (ความถี่/ระบบรายงาน)	1. GAP analysis RDU province/ District 2.รายชื่อพื้นที่เป้าหมาย RDU district > 30% 3.แผนขับเคลื่อน RDU district 4.เครื่องมือและกลไกที่ใช้ในการดำเนินงาน 5.ผลการดำเนินงาน ไตรมาสที่ 1
ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น รอบ 2			
ผลงาน RDU province -output/outcome	1.การขับเคลื่อน/กิจกรรม/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.การพัฒนาศักยภาพ RDU coordinator 3.การกำกับติดตาม	1. การดำเนินงาน/ขับเคลื่อน/กิจกรรม 2. KM RDU District 3. นวัตกรรม/best practice 4. ข้อเสนอแนะ	1.นวัตกรรม/best practice 2.ผลลัพธ์ %RDU province -RDU hospital -RDU community -RDU health private sector 3. ข้อเสนอแนะ

Small Success

3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
1.วิเคราะห์ GAP -RDU hospital -RDU community -RDU health private sector 2. รายชื่อพื้นที่เป้าหมาย RDU district 3.แผนการขับเคลื่อน RDU province 4.ทะเบียนและแผนการพัฒนา ศักยภาพ RDU coordinator	1. เครื่องมือดำเนินงาน -RDU Hospital -RDU community -RDU health private sector -RDU literacy 2. กิจกรรม/การดำเนินงาน 3. RDU District >15%	1. กิจกรรม/การดำเนินงาน -RDU hospital -RDU community -RDU health private sector 2. KM ระหว่างหน่วยบริการ 3. นวัตกรรม/Best practice 4. RDU District >20%	1. KM ระหว่างหน่วยบริการ 2. นวัตกรรม/ best practice 3.RDU District >30%

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

1. RDU province = จำนวนอำเภอที่ผ่านเกณฑ์ RDU district >30%

สูตรคำนวณตัวชี้วัด (กรณีวัดเชิงปริมาณ)

A = จำนวนอำเภอที่ขับเคลื่อนการพัฒนาสู่จังหวัดใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU district) ตามเกณฑ์ที่กำหนด x 100

B= จำนวนอำเภอทั้งหมด

2. RDU district = อำเภอที่ดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย 3 ส่วน

ได้แก่ RDU hospital, RDU community และ RDU PCU รายละเอียดดังตาราง

ที่	รายการตัวชี้วัด RDU district	เป้าหมาย	แหล่งข้อมูล
1	RDU hospital	ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (อยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยน)	HDC dash board
2	RDU community	1.อำเภอผ่านเกณฑ์ RDU community ระดับ 3 2.จำนวนร้านชำ RDU \geq 1 แห่ง/อำเภอ 3.Baseline RDU literacy	รายงานระดับพื้นที่
3	RDU in Private Health Sectors and PCU	จำนวนตอบแบบสอบถามประเมินตนเองด้านการใช้ยาสมเหตุผลของสถานบริการเอกชน	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
		ร้อยละรพ.สต.ที่ผ่านเกณฑ์การสั่งจ่าย ATB 2 โครค >80%	HDC dash board

ผู้ประสานงานตัวชี้วัด

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์/e-mail address	ประเด็นที่ รับผิดชอบ
นางศศิธร เอื้ออนันต์	เภสัชกรชำนาญการ สสจ.ขอนแก่น	sasitorneu@gmail.com 081-3910199	RDU Province

ผู้รับผิดชอบการรายงานผลการดำเนินงาน

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์/e-mail address	ประเด็นที่ รับผิดชอบ
นางศศิธร เอื้ออนันต์	เภสัชกรชำนาญการ สสจ.ขอนแก่น	sasitorneu@gmail.com 081-3910199	RDU Province
นางกาญจนา เป๊ะ ประภา	เภสัชกรชำนาญการ สสจ.มหาสารคาม	kanja.jamm@gmail.com 095-4171565	RDU Province
นางขวัญสุดา โกวี ทางกูร	เภสัชกรชำนาญการ สสจ.ร้อยเอ็ด	khuan101@gmail.com 061-6924242	RDU Province
นางสาวธนาภรณ์ นาคสมบูรณ์	เภสัชกรปฏิบัติการ สสจ.กาฬสินธุ์	Thanaporn.naksomboon@gmail.com 097-3429797	RDU Province